

Länsstyrelsen
Norrbotten

YTTRANDE

1 (4)

Datum
2016-01-18

Diarienummer
281-11298-2015

Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Email: linda.bienen@regeringskansliet.se
n.registrator@regeringskansliet.se

Remissyttrande angående Statskontorets rapport "Avgifter i livsmedelskontrollen. Förslag på en mer effektiv avgiftsfinansiering"

Ert Dnr N2015/5104/DL

Länsstyrelsen i Norrbottens län har fått möjlighet att yttra sig och lämnar följande synpunkter på rubricerade remiss "Avgifter i livsmedelskontrollen. Förslag på en mer effektiv avgiftsfinansiering".

Sammanfattning

Länsstyrelsen anser att Statskontorets förslag inte löser den grundläggande orsaken till att avgiftsmodellen brister i legitimitet, dvs att kontroll inte utförs i tillräcklig omfattning av samtliga behöriga myndigheter.

Vi anser att nuvarande riskklassningsmodell, som har uppdaterats en gång och anpassats utifrån gjorda erfarenheter, fungerar tillfredsställande och inte har så stora brister att den behöver genomgå några större förändringar. Om behov anses föreligga är en justering av nuvarande modell att föredra.

En ökad möjlighet till efterhandsdebitering av kontrollen ger inget ökat stöd till de kommuner som inte utför tillräcklig livsmedelskontroll. Tvärtom ökar risken för att vissa myndigheter får ännu svårare att klara av sitt uppdrag på grund av en bristande finansieringsmöjlighet, om efterhandsdebitering tillämpas. Detta leder inte till en förbättrad likvärdighet, utan medför istället ökade skillnader mellan livsmedelsföretagarnas förutsättningar att bedriva verksamhet i olika kommuner.

Länsstyrelsen anser att förslaget med ökat krav på samverkan samt ökade sanktionsmöjligheter ökar förutsättningarna att förbättra livsmedelskontrollen i de kommuner där brister finns. Båda dessa förslag medför att dessa kommuner måste prioritera livsmedelskontrollen på ett bättre sätt och finna nya alternativa lösningar på befintliga problem. Länsstyrelsen anser att uppdraget att arbeta för ökad samverkan dels bör förtydligas och dels ska få de resurser som behövs.

Synpunkter på Statskontorets förslag

En förenklad riskklassningsmodell

Länsstyrelsen anser att nuvarande beräkningsmodell fungerar tillfredsställande och delar inte uppfattningen att Statskontorets förslag kommer att medföra ökat fokus på kontrollens innehåll. Vi anser att förslaget riskerar att medföra ökat fokus på antalet kontroller i stället för hur kontrollen genomförs, dvs kvantitet istället för kvalitet. Om livsmedelskontrollen ska upplevas som mer kvalificerad och trovärdig av livsmedelsföretagarna, bör fokus inriktas på att definiera kontrollbesökens innehåll och kontrollpunkter, i stället för hur många kontrollbesök som ska utföras varje år.

Idag styr kontrollbehovet den beräknade kontrolltiden. Det finns möjlighet för kontrollmyndigheten att justera kontrolltiden, om man anser att den inte överensstämmer med kontrollbehovet. Exempelvis har flera kommuner i länet justerat upp kontrolltiden för kontrollen av vattenverk, eftersom man har ansett att riskklassningsmodellen lett till för få kontrolltimmar. Användandet av olika erfarenhetsklasser är också ett lämpligt sätt att justera kontrolltiden utifrån behov. Om ett behov finns att förbättra riskklassningsmodellen kan man exempelvis justera riskpoäng och koefficienten för de olika erfarenhetsklasserna.

I beslutet om den årliga kontrollavgiften har myndigheten möjlighet att kommunicera underlaget för uträkning av avgiften till livsmedelsföretagaren på ett klart och tydligt sätt. Samtidigt kan information ges om vad som ingår i kontrollavgiften, dvs att även administration, förberedelse och efterarbete ingår förutom själva kontrollbesöket. Vid länsstyrelsens revisioner av kommunernas livsmedelskontroll har flera goda exempel på väl utformade beslut visats.

Man bör även vara medveten om att en förändring av riskklassningsmodellen kommer att medföra ett betydande administrativt merarbete för kommunerna, eftersom samtliga utfärdade kontrollavgiftsbeslut då måste omprövas enligt de nya förutsättningarna.

Efterhandsbetalning av kontrollavgifter bör bli möjlig

I de kommuner där avgifter tas ut och tillräcklig kontroll utförs, anser vi att debiteringsformen inte har någon större betydelse. Andra kommuner med bristande personella resurser och otillräcklig kontroll ges inte samma förutsättningar att åtgärda eventuella problem vid efterhandsbetalning, eftersom de inte kan erhålla en tillräcklig finansiering för att till exempel anställa extra personal. De små kommunerna, med få anställda inom livsmedelskontrollen, är mer sårbara och riskerar att drabbas i högre grad. Vi anser att detta förslag ökar risken för utebliven kontroll i de kommuner som redan idag har problem.

Förslaget med efterhandsdebitering kan till och med medföra att verksamheter med litet kontrollbehov, där kontroll inte sker varje år, riskerar att få en ökad kontrollavgift enligt föreslagen modell. Risken finns i de fall myndigheten väljer att ta ut en årlig administrativ grundavgift enligt schablon av samtliga livsmedelsföretagare oavsett storlek, och dessutom debitera avgift efter utfört besök.

Förslag för att åstadkomma ökad kommunal samverkan

Länsstyrelsen anser att en ökad samverkan mellan kontrollmyndigheterna skulle förbättra livsmedelskontrollen i länet. Vi är positiv till förslaget om att utföra en inventering och bedöma behovet för samverkan mellan kommunerna. Ett bra underlag för detta arbete är resultatet från utförda kommunrevisioner. Vi anser att kravet på samverkan inte enbart ska beröra livsmedelsområdet utan gälla för flera verksamhetsområden. Om samverkan ska ske i form av regionala tillsynskontor, så bör samtliga verksamheter inom nämndens och förvaltningens ansvarsområde ingå, dvs även miljöskydds- och hälsoskyddstillsyn.

Länsstyrelsen och landshövdingen arbetar redan idag med samverkan inom många områden i länet och är väl lämpad för uppdraget. Eftersom ett hinder för samverkan kan vara det politiska klimatet och det kommunala självstyret är det viktigt att mål och mandat för länsstyrelsens och landshövdingens uppdrag som regional förhandlare tydliggörs. Uppdraget bör även förtydliga formerna för samverkan, dvs om det finns krav på formella avtal och beslut.

Om målsättningen att öka samverkan mellan kommunerna ska fungera, måste uppdraget även innefatta deras egen medverkan från början. Sveriges Kommuner och Landsting kan med fördel involveras i uppdraget. Kommunerna bör själva ha en stor insikt i hur samverkan kan förbättras och vilka fördelarna är, både vad gäller finansiering, personella resurser och utnyttjande av varandras kompetens.

Ett mer aktivt Livsmedelsverk

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att Livsmedelsverket måste vara tydligare i att ställa krav på de kontrollmyndigheter som inte sköter sitt uppdrag. Sanktionsmöjligheter bör användas i större utsträckning än idag för att tydliggöra brister i kontrollen och kunna ställa krav på åtgärder. Befogenhet att besluta om vite bör finnas hos Livsmedelsverket. Uppföljning av om vidtagna åtgärder haft effekt måste förbättras.

Vi anser att möjligheten för Livsmedelsverket att överta kontrollansvaret i en hel kommun inte är realistiskt ur praktisk synvinkel och att detta mandat sannolikt aldrig kommer att kunna utnyttjas.

Länsstyrelsen instämmer med Statskontoret, att rapporter från utförda kommunrevisioner även bör skickas till kommunstyrelsen, förutom den ansvariga nämnden. Eftersom kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för nämndernas verksamhet är det viktigt att de får kännedom om nämnden inte uppfyller gällande lagkrav. Allvarliga brister i livsmedelskontrollen bör tydliggöras på högsta ledningsnivå för att lättare kunna åstadkomma en mer genomgripande förändring och förbättring av verksamheten. Kommunfullmäktige beslutar om timtaxan, vilket innebär att det är viktigt att även de har kännedom om nämndens verksamhet och eventuella bristande finansiella resurser för exempelvis anställning av personal och kompetensutveckling.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2016-01-11

Diarienummer
281-11298-2015

De som deltagit i beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Sven-Erik Österberg. Länsveterinär Kristina Stenlund har varit föredragande. I ärendet har länsråd Johan Antti och enhetschef Erika Johansson också deltagit.

Sven-Erik Österberg

Kristina Stenlund